

فرهاد پناه‌ی

ضریب نفوذ حسابرسی، شاخص مهم شفافیت

دولت چهاردهم با تأکید بر حفاظت از منافع عمومی در بیت‌المال، مقابله با فساد، ارتقای شفافیت و بهبود پاسخ‌گویی آغاز به کار کرده است. در بیانیه‌ی اقتصادی دولت همزمان با اشاره به مقابله با کمبود منابع، به‌طور خاص بر وضعیت کنونی هدررفت منابع، نظام چندنرخ‌ی ارز، نحوه‌ی مالکیت و مدیریت شرکت‌های بزرگ، موانع اثربخشی بودجه‌ی دولت و انجام اصلاحات در جهت انضباط مالی و شفافیت مالی، همزمان با اصلاحات تدریجی در نظام بانکی و ارزی، تأکید شده است.

حرکت در جهت تحقق اهداف موردنظر دولت به برنامه‌ها و سیاست‌ها و راهکارهایی نیاز دارد که لازمه‌ی آن افزایش ضریب نفوذ حسابرسی در اقتصاد ایران است. روشن است که بدون قراردادن بخش هرچه بزرگ‌تری از فعالیت‌های اقتصادی که ذی‌نفع عمومی دارد در معرض اطمینان‌بخشی و حسابرسی مستمر، تحقق و به‌ثمر نشستن برنامه‌های اقتصادی دولت در این حوزه‌ها ناممکن خواهد بود.

اما گسترش دامنه‌ی شمول حسابرسی خود مستلزم مجموعه اقداماتی در عرصه‌هایی متنوع و متعدد است؛ از بسترسازی‌های قانونی و نهادی، تدارک‌های سخت‌افزاری و نرم‌افزاری گرفته، تا سیاست‌گذاری‌های آموزشی و ترویجی و انگیزشی.

تاکنون علاوه بر شرکت‌های پذیرفته شده در بورس و سایر شرکت‌های سهامی عام، طبق قانون، عواملی مانند درجه‌ی اهمیت، حساسیت و حجم فعالیت (براساس عواملی میزان فروش محصولات یا خدمات، جمع دارایی‌ها) باعث قرار گرفتن بنگاه‌های اقتصادی در شمول حسابرسی صورت‌های مالی می‌شده است. با این همه، روشن است که اقتصاد ایران نیازمند گسترش دامنه‌ی بنگاه‌ها و فعالیت‌های مشمول حسابرسی بسیار بیش از این است تا هم از ریسک فعالیت‌های اقتصادی آن‌ها کاهش یابد و هم عملکرد این بنگاه‌ها بهبود یابد و نهادهای ناظر قادر به نظارت دقیق‌تری بر فعالیت‌های آن‌ها باشند.

علاوه بر این، ویژگی‌های متمایز اقتصاد ایران مانند حضور گسترده‌ی بنگاه‌های اقتصادی وابسته به بخش عمومی غیر دولتی، نظام چندنرخ‌ی و نحوه‌ی تخصیص ارز، مسایل مرتبط با اعطای تسهیلات کلان در بانک‌ها و مؤسسات اعتباری و نیز نحوه‌ی مصارف تسهیلات به‌ویژه در هلدینگ‌ها و شرکت‌های چندرشته‌ای می‌طلبد که نظارتی مستمر بر عملکرد در این حوزه‌ها صورت پذیرد.

البته، گسترش ضریب نفوذ حسابرسی متقابلاً مستلزم گسترش ظرفیت کاری مؤسسات حسابرسی نیز می‌شود. اگر متقاضیان خدمات حسابرسی افزایش یابند ظرفیت عرضه‌کنندگان این خدمات را نیز باید افزایش داد تا بتوان به نیاز روزافزون به اطمینان‌بخشی و دیگر خدمات حسابرسی به شکل مطلوبی پاسخ‌گو بود. پس لازم است مؤسسات حسابرسی نیز با تقویت سرمایه‌های انسانی خود آمادگی لازم را برای تأمین نیازهای ذی‌نفعان و پاسخ‌گویی به سیاست‌ها برای شفافیت و پاسخ‌گویی به دست آورند. همچنین، علاوه بر برخورداری از نیروی ورزیده‌ی انسانی، مؤسسات باید بسیار فراتر از استفاده‌ی کنونی از نرم‌افزارهای صفحه‌گسترده مانند اکسل، در جهت بهره‌برداری از تحولات جدید حوزه‌ی فناوری اطلاعات، مانند ادغام هوش مصنوعی در فرایندهای حسابرسی و استفاده از ابزارهای آن و فناوری‌های نوینی مانند تحلیل کلان داده‌ها، ابزارهای داده‌کاوی، امنیت سایبری و بسیاری حوزه‌های دیگر مرتبط با آن، گام بردارند.

بنابراین اقدام در راستای تحقق اهداف بیانیه‌ی اقتصادی دولت چهاردهم، به توسعه‌ی فعالیت حسابرسان به فراسوی اطمینان‌بخشی به صورت‌های مالی می‌انجامد و در جهت تنوع‌بخشی به منابع درآمدی مؤسسات حسابرسی و هماهنگ ساختن حرفه‌ی حسابرسی در ایران با اقتصادهای نوظهور و پیشرفته عمل می‌کند. در مجموع، باید گفت توسعه‌ی بازار حسابرسی و افزایش ضریب نفوذ حسابرسی در جامعه، شناساندن مزایای حسابرسی، و ایجاد اعتماد در ذی‌نفعان برای ارجاع کار با اطمینان به حسابرسی، نه تنها به نفع مؤسسات حسابرسی که به نفع حفاظت از منابع و منافع عمومی، در راستای تحقق اهداف دولت و شاخصی نمایانگر درجه‌ی شفافیت اقتصادی در کشور است.